

33 2-7

33 2.7

సమీక్ష

భౌతిక సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : విద్యాన్ బుల్లసు సీతారామశాస్త్రి

సంపుటము - 18

రాజమహేంద్రవరము 16-8-95, 1-9-95

సంచికలు 19, 20

ఈ సంచికలో రచయితలు — వారి రచనలు

1.	శ్రీ సుద్ధకట్టు కోపేశ్వరరావు		కాళహస్తి కవుల రచనల్లో సామాజిక జీవిత చిత్రణ
2.	డా॥ పొన్నా రీలావతమ్మ	....	అన్నమయ్య కృంగార సంకీర్తనల్లో భావరమ్యత
3.	శ్రీ పి. మోహన్	..	వేమన కతక వైశిష్ట్యం
4.	శ్రీ కాద కిరణ్ కుమార్	....	ఎంకిపాటలలో వాస్తవికత - సమీక్ష
5.	డా॥ యం జయదేవ్		జానపద విజ్ఞానం
6.	డా॥ పొన్నా రీలావతమ్మ	....	తెలుగు కావ్యాలలో ప్రతి నాయకుల పాత్ర చిత్రణ (తరువాయి వచ్చే సంచికలో)

1. 16 తెదీలలో ప్రచురింపబడును.

సంవత్సర చందా రూ. 20.00 లు

6 మాసముల చందా రూ. 12.00

విడి ప్రతి రూ. 2.00

* సకాలంలో చందా పంపి సహకరించండి *

తెలుగు కావ్యాల్లో ప్రతినాయకుల పాత్ర చిత్రణ

డా॥ పొన్నా లీలావతమ్మ

సాధారణంగా తెలుగు కావ్యాల్లోని నాయకుల గుణగణాలు, వారు చేసిన లోకోత్తర కార్యాలు లోకంలో సుప్రసిద్ధమవుతాయి. శ్రీ రాముని పితృభక్తి, ఏకపత్ని వ్రతం, ప్రజారంజక పరిపాలన యుగాల నుంచి కీర్తింపబడుతున్నాయి. ప్రతి నాయకుల దుష్ట లక్షణాలు లోకంలో ప్రాచుర్యంవున్నా వాటికి ప్రాముఖ్యం లేదు అని శిష్ట ప్రజలచే అధిక్షిపానికి లోనవుతాయి రావణాసురుని పరశ్రీ వ్యామోహం, దుర్యోధనుని అసూయాగ్రస్త మనస్తత్వం, కీచకుని కాముకత్వం మొదలయిన వాటిని నిదర్శనాలుగా చెప్పుకోవచ్చు.

జీవితం చీకటి వెలుగుల నమ్మకశనం, మంచి చెడుల నమ్మకశితం. మంచిని గూర్చి తెలుసుకోవడం ఎంత ముఖ్యమో చెడును గూర్చి కూడా తెలుసుకోవడం అంతముఖ్యం ప్రతి మనిషి ఎలా ప్రవర్తించాలో నేర్చుకోవడంతోపాటు ఎలా ప్రవర్తించకూడదో కూడా నేర్చుకుంటే దుర్మార్గంలో పడకుండా జాగ్రత్త పడవచ్చు కాబట్టి దుష్టలక్షణాలు కలిగిన ప్రతి నాయకులు ఎలా నశించిపోయారో, ఎలా అపకీర్తిపాలయ్యారో తెలుసుకోవడం అలాంటి అమానుష కృత్యాలు చేయకూడదనే పాపభీతి కలుగుతుంది. అందుకే కావ్యాల్లో ప్రతి నాయకుల పాత్ర చిత్రణ ఎలా వుందో పరిశీలించవలసిన అవసరంవుంది.

కొవ్వం విశ్వశ్రేయస్సును కలిగిస్తుంది, శిష్టత్వం దుష్టత్వం పై విజయం సాధించడం ఇందులో కనిపిస్తుంది. శిష్టత్వానికి నాయకులు ప్రతీకలు. దుష్టత్వానికి ప్రతినాయకులు ప్రతీకలు. వీరు నాయకుల ధార్మిక కార్యకలాపాలకు అడ్డుతగలడమే కాక వారిని ప్రతిఘటించి వారి చేతుల్లో హతులవుతుంటారు. వీరిలో క్రూరత్వం, పరశ్రీ వ్యామోహం, పరధనకాంక్ష, లోభత్వం, మాయలమారితనం, ఉద్రేకం, అసూయ, ద్వేషం,

అహంకారం, అపకీర్తి, అశ్చిన్తుతి మొదలయిన దుర్గుణాలుంటాయి. వీరి ప్రవర్తన ధర్మవిరుద్ధంగా ఉంటుంది.

ఈ ప్రతి నాయకుల్ని నాలుగు రకాలుగా విభజించాను

1. మొదటి నుంచి నాయకుల్ని వ్యతిరేకిస్తూ దుష్టమైన చేష్టలు చేసి నాయకుల చేతుల్లో దుర్మరణం పొందిన ప్రతి నాయకులు.

ఉదా॥ రావణ, కుంభకర్ణులు; శకుపాల - కంసులు, శకుని దుర్యోధన, దుశ్శానన, కీచక, జరాసంధ, బకాసురు, కర్ణ హిరణ్యకశిపులు.

2. కొన్ని సన్నివేశాల్లో నాయకుని వ్యతిరేకించి చివరికి ఉపకారం చేసిన ప్రతి నాయకులు. ఉదా॥ ఇంద్రాగ్ని, యమ పరుణదేవతలు.

3. మాకువేషంలో నాయకుడుగా నటించి నాయకను పొంది తరలిపోయిన ప్రతినాయకుడు. ఉదా॥ గంధర్వుడు (మాయాప్రవరుడు)

4. కాపకాత్తు నాయకను వెంబడించి నాయకుని చేతిలో మరణించిన ప్రతి నాయకుడు. ఉదా॥ రాక్షసుడు (ఇందీవ రాక్షసుడు)

ఇందులో ప్రధానమైన ప్రతి నాయకుల్ని గమనించవచ్చు.

రావణుడు :.. రామాయణంలో ప్రతి నాయకుడు రావణుడు నాయకుడు శ్రీరాముడు. ఇతడు జన స్థానంలో దుర్మార్గులైన పద్నాలుగువేలనుండి రాక్షసుల్ని సంహరించినందుకు, తన చెల్లెలు శూర్పణఖను ముక్కు, చెవులుకోసి పరాభవించినందుకు శ్రీరామునిపై పగపట్టాడు. రామలక్ష్మణులు లేని సమయంలో శ్రీరాముని ఇల్లాలు సీతమ్మను అవహరించుకొని వెళ్ళాడు. ఆమెను శ్రీరామునికి అప్పగించి సుఖంగా వుండమని హమమంతుడు, విభీషణుడు మొదలయినవారు హితవాక్యాలు చెప్పినా వినకుండా శ్రీరామునితో యుద్ధంచేసి అతని చేతిలో మృతుడయ్యాడు.

(తడువాయి టైటిల్ చివర పేజీలో)

స మా లో చ న

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్ష పత్రిక *

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : వి ద్వాన్ బు లు సు సీ తా రా మ శా స్త్రి

Retired Telugu Lecturer, V T J. College, Rajahmundry.

తాళ్ళపాక కవుల రచనల్లో సామాజిక జీవితచిత్రణం.

—సుద్దతిట్ట రోజుళ్ళరరాపు, ఎం. ఏ.

సాహిత్యం సామాజిక చిత్రణం. ఏజాతి చరిత్ర తెలుసుకోవాలన్నా శాసనాలేక కాక కావ్యాల సహాయం చేస్తాయి.

' A nation's literature is not miscellaneous collection of books which happen to have been written in the same tongue or within a certain geographical area. It is the progressive relation age by age, of such nation's mind and character. (An introduction to the study of literature W H Hudson (Page No 32)

ఎ భాషలోని సాహిత్యమైనా ఒకే భాషలో వ్రాయబడినది గాని ఒక భౌగోళిక పరిధికి లోబడినది గాని పుస్తకాల కలగూరిగింప కాదు. అది ఆ జాతి మనఃప్రవృత్తులకు సంబంధించిన క్రిమాభివృద్ధికి వ్యక్తీకరణం.

కవులు తమకావ్యాల్లో ప్రాసంగికంగా సమకాలీన వృత్తులు, ప్రస్థులు, ప్రజల వేషభాషలు, ఆచారాలు, గాన చిత్రలేఖనాది లలిత విశలయందు గుం అభిరుచులు మొదలైన సాంఘిక విషయాల్ని కూడా స్పృశిస్తారు తెలుగుదేశపు సాంఘిక సాంస్కృతిక చరిత్ర నిర్మాణానికి తెలుగు కావ్యాలు ప్రధాన ఆధారాలయడం, ఆత్మకీర్తి కాదు బసవపురాణము, పండితారాధ్య చరిత్రము, క్రిడా భిరామము, పలనాటి వీరచరి

త్రము, అముక్తమాల్యద, కుకసప్తతి మొదలైనవి మన సాంఘిక చరిత్ర నిర్మాణానికి ఉపకరించే ముఖ్యగ్రంథాలు.

తాళ్ళపాక చిన్నన్న రచించిన "పరమయోగి విలాసము" "అష్టమహిషీ కళ్యాణము", "ఉషా కళ్యాణము", తాళ్ళపాక తిరుమలాచార్యుల "సీతి శతకము", తాళ్ళపాక తిమ్మక్క "సుభద్రా కళ్యాణము" కూడా పైకోవట చెందిన గ్రంథములే పరమయోగి విలాసము :

తాళ్ళపాక చిన్నన్న రచించిన 'పరమయోగి విలాసము' అనే ద్వీప కావ్యంలో నాటి సాంఘిక జీవిత విశేషాలు విశేషంగా కనిపిస్తాయి చిన్నన్న ఈకావ్యంలో నాటి వ్యాపార విశేషాల్ని కొన్నింటిని వివరించాడు ధన్యపు కొలతలు, పోల తూము, ఇరుస, మూసరె మొదలైన మానల్లో జరుగుచుండేది వని తెలుస్తోంది, ఈకొలతలు నేటివాకా కొనసాగుతూనేఉన్నాయి

ఓడరేవుల్లో బేరాన్ని గూర్చి చిన్నన్న —

"అటకు మిక్కిలి చెరువగు పయోరాః

తట సమీపంబున నిత్యంబు నోడలును

పచ్చకప్పురమును పట్టుబట్టులాను

అన్నమయ్య శృంగార సంకీర్తనల్లో బాప రమ్యత

డా॥ పొన్నా రీలావతమ్మ

(గతసంచిక ౬ రువాయి)

తలచుకొనఁగదే యాతనివల్లనేరిమేది
యెలమిఁదరుకాణఁటి ఇన్నియిఁగావా॥
పచ్చిపోకగొని పీగుద్బలాఁడు పేసినఁటా
కొచ్చిచొచ్చి నీవేల కోపగించవే
మచ్చిటగా నీ చిన్నులు మెలఁచుటేవేళ
అచ్చముగా నాపోరిలంతిపరేకావా ॥

(91-88) అనే సంకీర్తనలో

మిక్కిలి హృదయంగా వర్ణించబడింది.

సమాజంలో బహుభార్యత్వం ప్రవర్తిస్తున్న కాలం నాటి అన్నమయ్య సంకీర్తనల్లో కూడా నాయకునికి బహునాయికలు ఉండితం కనిపిస్తుంది జగిన్నాడుదైన మహావిష్ణువు శ్రీకృష్ణావతారంలో పెదహారువేల మంది గోపికలతో, ఎనిమిది మంది అష్టమహిషులతో రీలావనోదం ప్రదర్శించాడు. ఈ కలియుగములో కూడా అలనాటి పేదపతి పెద్దాపతి భూదేవి గోదాదేవిగా అవతరించి స్వామినే వరించి పరిణయమాడారు. ఇంకా ఓపీనాంచారు అనే మహమ్మదీయ యువతికూడా స్వామి దివ్యసౌందర్యానికి ముగ్ధురాలై అస్వామినే వరించి ఎరియయ మాడింది. ఈ విధంగా భక్తుల, భక్తురాండ్రు రోరితలు లెచ్చడం కోసం స్వామి దక్షిణనాయకుడియ్యాడు. అంతేగాక పైష్టవ మధురభక్తి సంప్రదాయంలో భగవంతుడొక్కడే పురుషుడు కాబట్టి సృష్టిలోని సమస్త జీవులు తమను తాము నాయకలుగా, భార్యలుగా భావించుకొని ఆరాధించడం కనిపిస్తుంది. కాబట్టి అనాటి కాలానికిచ్చి, మధురభక్తిత్వాన్ని దృష్టిలో పెంచుకొని అన్నమయ్య శృంగార సంకీర్తనల్ని నానుటాలంగా అర్థం

చేసుకోవాలి. అధ్యయనం చేసుకో

అన్నమయ్య శృంగార సంకీర్తనల్లో ప్రేయసీప్రియ శృంగార భావనలు, సమైక్యతలు, ప్రణయపు టలుటలు, నవీజన లాలనలు, సందేశాలు మనోహరంగా వర్ణించాడు. ఇందులోని ప్రబోధాలు సామాన్య భార్యభర్తలకు, ప్రేయసీప్రియలకు అర్థం సన్నహితంగా, ఉపయోగికిరంగా ఉన్నాయి సాహిత్య పరమాప్రమైన ఆనందం, ఉపదేశం రెండూ ఈ శృంగార సంకీర్తనలో ప్రస్ఫుటమవుతున్నాయి పాత్రల షనస్తత్వాలు, వారి ప్రవర్తనలు సహృదయాకిర్షింగా, భావరమ్యంగా పెలు గొండులున్నాయి

డా॥ పొన్నా రీలావతమ్మ

లెక్చరర్ రెంగు పిళ్ళానిద్యాలయం

రాజమండ్రి పొంగిణం

దొమ్మూరు - 593124

‘వేమన శత్రు వైశిష్ట్యం’

పి. మోహన్

శత్రుకం అంధుల నాహి కిల్ప వృక్షం ఆనందమూ ఆవేశమూ ఉత్సేగమూ కలిగిన గుడు కవి మానస సహృదం నుండి ఉనికి పెచ్చిన రసగంగ తరింగారే శత్రుక పద్యాలు. ఇవి ముక్తకాలు. మకుటనియమంగిల శరక పద్యాలు కవి ఆత్మానుభూతికి అద్దం పెడతాయి కవి పరిచేవనానికి ప్రత్యేకతలు, సజీవ ప్రవంతిలా సాగి ఉండి సాహిత్యంలో వేమన శత్రుకం పరిపక్వమైపోయింది.

వాసకు కడిపి వారిను, వేమన బోసెను విననివారును ఎక్కడ పెరికిననూ కనిపించరని కవి చిహ్నమనాడో చెప్పాడు వేమన ప్రజా కిచ్చుగ్గో మహాకవి, ప్రభాకర రోపిచి ప్రృతి ప్రతి ప్రయుడైన సవాజువి భావదాస్యంలేని స్వయంప్రకవి, పెట్టుకవి కాదు. పుట్టుకవి, సామాజిక చైతన్య దృష్టితో

కవిత్వం చెప్పిన తొలి తెలుగు కవి సత్యవాది సమతావాది, సంస్కృతవాది. ప్రేమ ప్రోది. హేతువాది అనుష్ఠానపేదాంతి. తాత్త్విక దిగ్గజి. కవిత్వ విమర్శకు. దీక్షజన బాంధవుడు. మూఢ విశ్వాస ధంజనుడు. అదర్శిద్ధి పూర్ణహృదయుడు లోక హితైషి - మహామనీషి

వేమన గురించి జాతీయవాద అమృత విందువులే వేమన శతక పద్యాలు. తెలుగు శతక సాహితీ సాంస్కృతిక అమూల్య ఖజానా. చింతిని సృష్టి ప్రేరేపించాయి. ఈ హా లోకం నుంచి కవి, నిజజీవితంలోంచి మనసు చూపించి వాటి ప్రత్యేకత, ప్రత్యేకత. వ్యాఖ్యానం అవసరం చేసి అతి స్పష్టం, ఎటువైపు పరిశీలనలో పట్టి, అడుగుడురాసులు, అన్నిటా మించి 'ప్లుప్లు' వేమన శతక పద్యాల పట్టు.

వేమన శతక పద్యాలు జానునెను నిలయాయి, లాభక్షరాల అనల్పార్థాల పుట్టినిల్లు, కావ్యప్రబంధాలనే బంగారు అంజనం నుండి బయట పడి స్వేచ్ఛగా విహరించిన, సహజ భోరణిలో హాయిగా ఎలుక నేర్చిన "చిరున" వేమన చేతిలో వ్రాలింది. కాబట్టి వేమన పద్యాలకు అర్థాలు విరివిడిగా తెలుగువారికి ఆలయ నేర్పటం వంటిది.

నిల్క సత్యాలతో ఉదాస గంభీర భావాలతో సరిసోట్ట లలో, రీయని మాటలలో మాజమైన రోరోక్షులతో సురా లాడింది వేమన ఆట వెలిది - ఆమె అంటే ఆయన ఎలాకే బంగారిమైంది అటు సంసారంలోనూ అటు సాహిత్యం లోనూ వేమనను పరిచింది. పరిచి మురిపించింది, హృద యాన్ని ఆలరింపజేసిన బుల్బులు ఆయన ఆట వెలిది, అక్షర రూపంలో ఆవతరించింది. కృత్రిమత్వం లేని ఆయన ఆటవెలిది వేమన శతకవైశిష్ట్యానికి ప్రోది.

ఏ సాదాని కాపాడిన అర్థస్ఫూర్తితో, శబ్దరసమాప్తితో వివిధరంగం వేమన పద్యాలు అంజనం అంజనం. వేమన పద్యాలు పది ఏదికే అది పద్యం రాయాలనిలపించే స్ఫూర్తి నిస్తాయి. అనేక ప్రక్షిప్తాలు రావడానికి ఆ పద్యరామణీయకతే

కారిణమేమో! సమకాలీన సమాజ సమస్యలను సరిష్కార మార్గాలను చూపిన వేమన శతకపద్యాలు వేలాది లక్షమైనవి. అన్ని సంకలనార్థానూ తప్పని సరిగా చోటు చేసుకున్నది. వందిపై చిలుకుంటాయి. మరి మన వేమన శతక పద్యార్థాని కిలాపక్షి భాష పై వైశిష్ట్యానికి కొన్నింటిని స్థావరాలక న్యాయంగా పరిశీలించాలి.

వేమన పద్యార్థానికి అలంకారాదంబరాలకు తావీయ లేదు ఈ సాదృశ్యాలను అలంకారగా వాడారు. అటనట అన్యోక్తి ఆర్థాంతరీ న్యసౌలను కూడ వాడారు ఈ పద్యార్థా ర్థసానందం కిన్న సత్యసందం, సౌందర్యానందం మిన్న. "అప్పుడ పురంబు పొక్క బోలి నులకు చూడ చూడ రుచుల జొడివేరు - ఎరువులందు అల్లరిపడుచు పేరయా" అంటూ ఉపమానాన్ని ముందిచ్చి, ఉపమయాన్ని తర్వాత చెప్పడం, "అల్పచిరు బల్కు నాడంబరముగాను, సజ్జనుండు బల్కు చిల్లగాను, కిలకుమ్రోగునట్లు కనకంబు మ్రోగునా" అని ఉప మేయాన్ని ముందు చెప్పి తర్వాత ఉపమానం చెప్పటం రెండు విధాలా చెప్పటం వేమనకు పరిపాటి వేమన ఉపమానాలు సంప్రదాయం నుండి రాలేదు జనజీవితంలోంచి. అనుభూతి లోంచి వెల్లువెక్తాయి. వేమన భాషలో క్లిష్టతలేదు. అస్పష్టత లేదు. ఒకప్పుడు సంస్కృత పద్యార్థసాగినా అరటి పండ్లాల్పిచ్చి నట్లున్నా. రేటెనుగులో సాగితే తేనెసోనూరికినట్లున్నా ఉంటాయి వేమన శతక పద్యాలు అదీ వాటి విశిష్ట ఆలంకార పంటి - 'గురి గోపురాలు గంధెదై నను చాచి" వంటి పద్యాలు - ఆంధ్రులంటారా?

వేమన పద్యాలు ఆవేశంతోగల విధానం సాగుతాయి గురువు శిష్యునికి పాఠాలు చెప్పినట్లు మిత్రునికి హితోక్తి చెప్పినట్లు వేమన ఎవరి శైలిని అనుకరించలేదు కాని వేమ నను ఎంతోమంది అనుకరించారు. వేమన పద్యార్థా శబ్ద సమయోజనా సౌందర్యంలో పాటు సంగీతాత్మకత గోచరిస్తుంది కవీరు దోహల్లా, బసవేశ్వరుని వచనాల్లా, శబ్ద రమ్యతలో నన్నయ, మడికారిలో తిక్కన, అర్థగోళంలో భావపలను మించిపోయాడు వేమన తనదైన గ్రామ్యశైలిలో.

కవిత్వానికి ప్రాణంధ్వని, ఇవి వస్తుధ్వని, అలంకార ధ్వని, రసరూపధ్వని అని ముప్పిదాలు. వేమన శతక పాఠ్యాల వస్తు ధ్వనితో విజయ కేలనాన్ని రెండురెండులాడించాయి

ఉవాహరిణకు అనువుగాని చోట నధికుల మనరాదు. కొంచెమైన నయి కొదువగాదు. కొండ యద్దిమందు కొంచెమై యుండదా - అంటాడు - ఈ పద్యంలో వస్తుధ్వని ప్రతిస్పందిస్తుంది. జీవితానుభవం లోకికిజ్ఞానం మేళవించిన యీదృష్టాంతం మంగళకరిమైన వస్తుధ్వనికి ప్రతిబింబం. ఇదో వేమన శతక పద్య వైశిష్ట్యం.

మానవునికి శైశవ, బాల్య, కౌమర, యౌవన, ప్రౌఢ, వృద్ధతలన్నట్లు వేమనశతక పద్యాలకు అన్ని అచ్చులూ ఉన్నాయి.

“వేమన కవిత్వం స్వచ్ఛమైంది. స్వయం సంభవం. చతురోక్తిని సంక్షిప్తంగా చెప్పడంలో వేమనను మించినవారు లేరు వేమన భాషశైలి నిఘ్నము, మర్మభేదకము, మృదుల నిందోక్తి, మెత్తని వ్యాజ్యము మధుర హాస్యముల ముఖ్య ఆయన చెప్పినది హేతుబద్ధమైన జీవన విధానము” చెప్పిన కట్టమంచివారి అమృతవాక్కులు అక్షరసత్యాలు. వేమనకులం మానవకులం, మతం మంచితనం “హక్కుల కోసం, విశ్వ శాంతి కోసం పోరాడమన్నాడు వేమన” అన్న అరుద్రవాక్కు బంగారపు చెక్కు.

ఇంద్రియాలను బంధించి, సిగ్రిహించి చిత్తాన్ని అదుపు చేయాలన్న నాథయోగుల భూత్య మార్గాన్నను సరించే హరి యోగిమే వేమన మెచ్చిన మార్గం. కవీరువలె నిర్గుణోపాసకుడు వేమన సిద్ధాంత సంప్రదాయాల్లో నడిచిన కవీరు, రామదాసు, జ్ఞానదేవ్, నామదేవ్ మున్నగు తత్త్వజ్ఞులు సామాన్య ప్రజల కోసం సామాన్య భాషలంతో సామాన్యుల భాషలో రచనలు చేశారు. ఆ కోవలో ఆణముత్యం వేమనపద్యం.దాని వైశిష్ట్యం.

వేమన తన పద్యాల ద్వారా వ్యవస్థలో దురలవాట్లు, నంకుచిత భావాలు, మూఢ నమ్మకాలను నిరసించాడు. మారిన

పరిస్థితుల్లో నిరాశని, కొత్తని ఎట్లా అర్థం చేసుకోవాలో తెలియని ప్రజల నందిగృతను వేమన తన పద్యాల్లో ప్రతి బింబించాడు.

వలసలా, పన్నులకోరలా, వృత్తుల మాదిరి సంక్లిష్ట, పరిస్థితులు, దుర్జన నింద, సజ్జన ప్రశంస, వైదిక కర్మాల నిరాదరణ, ఆర్థిక అసమానతలు - వీటిని ఎత్తిచూపి హేళనలు ఆశ్రయించి విమర్శించి చిన్ని పద్యాల ద్వారా వేమన బోధించాడు

కష్ట, డి పండిచిన కిళ్లంలోని ధాన్యరాశిని పూజించుటల పాపాల గుట్టగా మరిపెట్టుకున్నాడు పెరి రైతు దాన్ని రాక్షస శిస్తుల పేరుతో దోచుకొన్నవారే “పాపు”లన్న వివరం తెలియని అమాయకుడైన నాటి రైతు చూలిపై వేమన సానుభూతి ఎంతందింగా ఉందో !

స్వార్థపూరితమైన విరింకుశత్యాన్ని నిషేధిస్తూ వ్యర్థ సుందరంగా చిత్రించిన యీ పద్యం చూడండి - “భూమినాది యనిన భూమి పట్కున నెప్పు, ధనము నాది యనిన ధనము నెప్పు, ఏదను భీతుజూచి కాలండు నప్పురా!” అంటాడు. డబ్బుకు లోక్క దాసోహమ్మను లోకిక లభిప్రాయాన్ని విశద పరుస్తూ.. “పుత్తడి గలవాని పుష్పంబు పుండైతె - వసుధ లోన చాలవార్తెక్కి, పేదవాని యింట పెండైన యెరుగరం” టాడు వితరణగుణ ప్రాధాన్యత నెరుపెట్టూ.ధనము హడ చెట్టి ధమ్మంబు సేయక తాను దినక లెప్పుదాచు : తేనెటీగ కూర్చి పెరుపరి కేయదా అంటాడు. నాటి కిర్యాకల్కంపై పరుచుకున్నతూ - “పేదవాడు ఐనపెంటి సిచ్చెదనని, పై మడుగరాదు, పరుసముసలు - పెడిగొనుట పెంటి బట్టిన యట్లమా” అంటూ డబ్బు తీసికొని పిల్లనిస్తే బిడ్డను చెరిబట్టి నంత పాపమెట్లున్నాడు వేమన

మతాల కుమ్ములాటపై విరుచుకుపడుతూ - విష్ణుభక్తులెల్ల పెరిబూదిపాలైరి - వాదమేల మత విభేదమేల : తెలియ లింగధరులా తిరుమంటిపాలైరి - ఎంత వేదాంత ధోరణిలో

చెప్పాడో వేమన" Dust thou art, to dust returnest
అన్నట్లు - పీఠాదివి నిరసించిన వైష్ణవులు చివరకు వెలిబూదిగా
మార్తాదేవీ వైష్ణవుల తిరుమణిని నిరసించిన లింగధారులు
చివరకు "మణి" అంటే మట్టిలో కలియాలిందేననీ - అందఱి
గమ్యం "మట్టి" అయితే మల భేదా లేలనని నిలదీస్తాడు.
వేమన.

జీవదయాంబుడైన వేమన మన అన్నప్రదాత బ్రతి
కున్న ఎద్దను బాచియా, నోర్లేని నందికి మ్రొక్కు పడిటం
ఎంత భావ్యం : 'అని తెగడు తాడు మహారాంపై మొట్టి
కాయలు పెడుతూ - విప్రులెల్లరు బేరి పెరి కూలలు కూపి.
సతిపతుల గూర్చి సమ్మతమున - మును మహారాం ముండు
ముందెట్లు మూసెరా : అని ఎత్తి పొడుస్తాడు

బాహ్యదంబరాల కన్న 'లం ముఖ్యమయ్యా - కరక
కాయలు తిని కాషాయ వస్త్రముల్ - బోడినెత్తిల్లి చొరయు
మండ్రు - తలలు బోడిరైన కలుపులు బోడులా." అని
ప్రశ్నిస్తాడు దీక్ష మొలలతో వాతాపాల పాలబద్ధ బడుగుంకు
తిండి ఒట్టా పంచాలంటూ అన్యాయదేశంగా - 'రాతిదొమ్మకేల
రింగై న వలుపలని' బాదు గడ్డి తాను కోరునా చేపుండు'
అంటాడు చిత్తశుద్ధి లేని చదువులు భండకుద్ధి లేని పాపం
లాంటివని అంటాడు అందంగా చిత్ర దీపానికి చీటిపోనట్లు
వాచా పెవారం పనికిరాదని ప్రేమలక్ష్య ప్రాధాన్యతనుగుర్తుకు
తెస్తాడు

"పాల సందడిమున స్వశిలచిర సామి గొల్ల యింద్ల
పాలు కోరినేల" యంటూ చేవుళ్ళ స్వార్థాన్ని ఎత్తిపొడుస్తాడు
కామిగాక మోక్షగామికాడంటూ జీవితంలో శృంగారం పాత్రను
నొక్కి చెల్తా నాడే ఫ్రాయ్డ్ సిద్ధాంతాన్ని బలపరుస్తాడు.

శిలవతియైన భార్య బుద్ధివంతుడైన కుమారడూ ఉండగా
వేరే స్వర్గంలేని హింపులకుతాడు. తిల్లివండ్రుల మీద
దయ లేని పుత్రుడు చెదవురుగులతో సమానమని చీతకరి
స్తాడు. వ్యభిచారాన్ని ఖండిస్తూ - ఇంటి యాలి విడిచి యిల

జారకాంతల వెంటదిరుగువాడు వెర్రివాడని'వాపోతాడు. కిల్లా
దావువాని కన్నకిల్ల చెప్పువాడు కల్లు ముచ్చని - న్యూ ప్రాధా
న్యతను గుర్తు చేస్తాడు ఇనుము విరిగితే అకకవచ్చు-మనసు
సున్నితత్వాన్ని యెదురుపరుస్తాడు. పుణ్యపురుషుడు కర్పూర
మైతే, కుత్సిబుడు వేరు పురుగంటాడు.

పశువుల రంగులు వేరై నా పాలొక్కిచేసనీ. పుష్పాలు
వేరై నా పూజ ఒకటేననీ. దుర్బాలువేరై నా దైవం ఒక్కడే
నని ఏ కేశ్వరాపాననను బలపరుస్తాడు. తన్నుతాను తెలిపి కోవ
డమే బ్రహ్మం అంటాడు.

క్షమాగుణ వైశిష్ట్యాన్ని తెలియజేస్తూ - చంపదగివ
యట్టి శిశువులన చేతి చిక్కనేని కీడుపేయరాదు - పొసగి
మేలు చేసి పొప్పనుచే చాలా సంతాడు - ధీరోదాత్తునిగా
అనగ ననగ రాగిమతిశిల్పిల్లు సాధనమున పనులు సమ
టారునంటాడు

శయ్యా సౌభాగ్యంలో కూడిన యీ పద్యం పినండి -
చదువులందు రాజ్యపదవులందు, పాడి మొదవులందు శ్రీల
పెదవులందు" ఆశ్చర్యదీగిన వాడే ముక్తుడు కాగలడని ఉపదేశి
స్తాడు రమణీయంగా.

"మండ కుంభమన్న. కొండవర్వత మన్న. ఉప్పులవణ
మన్న నొకటికాదె - భాషరిట్లు వేరు - పరితత్వ మొక్కటి
అయ్యా అంకరాతీయ అంగహనను పెంచుతూ - సమైక్యతా
మృత సంకళాన్నంబించిన వేమన శతక ప్రతి పద్యమూ.
ఆణి ముచ్చమే! అడ్డుపడినమే! విశ్వదాక్షిణ్య వినువేమ
అన్న మకుటంతో భాషించి వేమన ఎద్యాల వేమన గుళ్ళను
విరిగించుకున్నాయి. వేమన పీఠాలను నెలకొల్పుకున్నాయి.

సర్వకారీకృత స్వజనీనత కలిగిన వేమనశతక పద్యాలు
విశిష్టమైకవికాబట్టే అన్యప్రాంతీయ. అన్యదేశీయ భాషల్లోకి
పరకాయ ప్రవేశం చేయగలిగాయి. తమిళం. కన్నడం. మల
యాళం. హిందీ. ఉర్దూ వంటి భారతీయ భాషల్లోనే కాకుండా
ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచ్, ల్యాటిన్ వంటి పాశ్చాత్య భాషల్లోనూ

వనరాజేనిలా ప్రకాశించాయి.

నిజానికి వేమన గూర్చి నిజంగా పరిగోధించి వెలుగు వానికి ఎనిలసాక్ష్యమైన సేవలందించి అగ్రతాండలందు కున్న వేరు చెల్లదాని వివిధదేవులకు దక్కుచున్న వేమనను పాత్ర స్మరించుచున్నాడేమన బ్రాహ్మ చిరస్మరణిమిదు అట్లానే ప్రెచ్ మిషీషి అడవిబాదు. యిది దొరికా గ్రోవర్, గ్రీస్ సన్. డ్యూరెంట్ ఒవర్స్, న్యూక్లొనాల్లా మున్నగువారున్నా వేమన క్షణంగా పదిప పదివిడిచారు. పుహమ్మదిల్లిభాన్ హాడి వేమనకు బహుళ ప్రాచుర్యమిచ్చాడు. అట్లానే టిట్ట మంచి కొవ్వరాజు దా॥ ఆరుద్ర, దా॥ గోపి దా॥ పుజారాచెడి దా॥ బాను, దా॥ చేహారి, నేడునూరి, మర్కట, మోటూరు, రాళ్లపల్లి, వాళ్ళి, త్రిపురనేని, యలమంచిలి నాల్గి, మున్నగు ఎంతోమంది విమర్శకులు కమలమ అంజనప్రసాదలతో వేమనను దర్శించుకొని, చిందువుల్లో పిచ్చిపల్లాంటి విశిష్ట వేమన శతక పద్యాలను అచరావరణం చేసారు.

మన వేమన సూక్తులు గ్రీకు దేశపు వేదాంతి ప్లేటో గూడ మత నిబంధనలకు దగ్గరగా ఉన్నాయంటాడు మన సున్న వ్రేను విశిష్టమైన వేమన పద్యాలు యిల్లంకలా పడునుగల పుచ్చిత్తలు గాయానికి మందు కత్తిరె వ్రాసినట్లుగా ఒక ప్రసిద్ధి తిట్టుచూనే. మరోప్రక్క నవ్వించే హాస్యకళలక వాట్లా గిలదన్న రాళ్లపల్లి అనంతప్రసాదకర్తగారిన్న మాటలు ముత్యాల మాటలు.

తెరలు దాటించి ఆంధ్ర రేణువు పంచిన తొవలరాయిడి కాదు మన వేమన నీతుల నేతి మిరాయిలు తిరిపించిన వేమన పద్యాలు 'నేతి నేతి' అన్ననాటి వేదాంతాల కన్న మిన్న అందాలను పంచిన అన్నల మిన్నలు - విశిష్ట సంకలనమొన్న ఆటపెండులకిదే జేడేదా :

(ఆకాశవాణి సౌజన్యంతో)

సా హి తీ కౌ ము ది

—పి. మోహన్

ప్రెస్క్ స్కూల్

కోరుకొండ

ఎంకి పాటలలో వాస్తవికత - సవిరాక్

—కాద కిరణ్ కుమార్

నవ్వసాహిత్యోద్యమానికి 19 శతాబ్ది ఉత్తరార్థం వేదికగా నిల్చింది. అమెరికా విశావీజం కంటెంపరరీ మొక్కెత్తి కట్టమంచి పెంకట పార్వతీశ కవులలో మొక్కె గిడుగు. గుజాడల బాపా సంస్కరణలతో సరిహద్దు తార్చింది. భావ పరంగా రాంప్రో సమాకాంతో మానై రేచింది అబ్బూరి మరియు పల్లారిగార్ల రాకతో దాని అందాలు జనపదాలకు అప్పి దిచ్చుచే సోక తున్నవి. ఆ సమయాన్న యొన్ని బాసన్ని జరి చేసుకొని తన భావగీతార్ని గ్రామ సాసనం మురించి మెరిపించి "యెంకి"ని పల్లెపల్లెన చిందుల ముందుకు వేసి భావ నాజుకు వాన్ని నడిపించిన జానుది స్ఫూర్తి ప్రసూదూ వేంకట సుబ్బారావు.

సుబ్బారావు గేమీలు బయర్తేరు నాటికి బసవరాజు అప్పారావు, విశ్వనాథ, మరికొందరు భావగీతాలు అల్లి మున్నారు క్రొత్తపాఠల మేలు కలయికయిన గుజాడి ముత్యాల సరాల తెలుగు పలుకు బడి జాడల్నిగమనించి, వల్లారి జగన్నాధరావు వ్రాసిన కోడి పాటలు, గొల్లపాటలతోనే రాక మరి కొందరి భావశతను ఎంతరించుకొని 'చిరమోహనలింగా'వంటి గేయార్ని గొంకెత్తి వాడుకొని పులకితులై నాడు.

సుబ్బారావుపై ఆంగ్ల విద్యార్థభావం చాలా వుంది, సుప్రసిద్ధులైన వట్సు వర్త్ స్పెన్సర్, షెల్లీ మరయు స్వీన్ బర్న్స్ ప్రభావం విస్తృతంగా ఉంది. నందూరికి రచనా పరంగా స్కాట్ లాండ్ జానపద గేయకారడైన స్వీన్స్ బర్న్స్ పొలికిలున్నది లలచే సామాన్య పిషయాన్ని సముచితంగా వర్ణించడంలో అందచేసిన జేయి.

సందూరి 'యెంకి'కి స్వీన్ బర్న్స్ "దాన్ షెల్లీ"కి సాహస్యం వుందని చెప్పవచ్చి

For Mature made here what she is
and never made sleanither

అని స్పీన్ బర్న్స్ అంటే....

“యెంకి పంటి పిల్లలేదోయి లేదోయి”

అన్నాడు నందూరి.

Thou art divine' అని బర్న్స్ అంటే

“యెంకొక్కడేవత్తె వెలుసెనంటారని”

సుబ్బారావు అన్నాడు.

సుబ్బారావు ఏలూరు ప్రాంతమునకు చెందినవాడు యెంకి పాటలన్నీ తూర్పుకాపుల యానల్లోనే యెక్కువగా ఉన్నవి 1917-18లో మద్రాసు కాలేజి నుండి ట్రాబిండిలో వస్తూ తన గొంతులో కొట్లాడిన చిన్నరాగానికి బంధంపేసి —

గుండెగొంతుకలోన కొట్లాడుతాది

కూకుండ వీదురా కూసింత పేపు”

అవిపూర్తిచేసి ప్రముఖులచేత భేష్ అనిపించుకున్నాడు. అనాటినుండి తనలో జరిగే భావనమృత్యునలో పుట్టిన గేయాలను 1925 లో తొలి ముద్రణగా 30 పాటలు, మలి ముద్రణగా 43 పాటలలో పుస్తకమును వేసారు.

ప్రబంధ వాఙ్మయంనుంచి నేటివరకు సాగుతున్న ప్రణయ కవిత్వా యాత్రలో ఈ యెంకి పాటలు మరచి పోరేని మణి. ప్రబంధ కర్తలంతా అనుక్రుతమైన సంప్రదాయాన్నే పాటించారు మీననేత్ర, పద్మనేత్ర, చంద్రముఖిలాంటి ఉపమాలలో విసుగెత్తిన తెలుగు సాహిత్య ప్రపంచాన్ని “అమె నాఅంతరంగపు కాంతిదేవత, నాఅకాపదాంతరాళ పారిజాతమ్మా” అంటూ సరికొత్తయనుభూతిని ప్రసాదించారు భావకవులు.

ఎంకి పాటలలో నందూరి సుబ్బారావుగారు అద్భుత రచనా శిల్పాన్ని ప్రదర్శించారు. ఎంకినాయుడు బావలు పల్లీయులు తమ స్థాయికి మించిన ఊహలు వారికి రావు. వారి నోటి నుండి ఏ

పదం వెలకి వచ్చినా అదిస్వచ్ఛమైన జానపద వాఙ్మయంనుంచి వచ్చినదే అచ్చమైన తెలుగుపదమే. ఎక్కడ సహజతకు భిన్నంగా మాటాడరు. ఇకపోతే వాళ్ళ ప్రణయ ప్రదేశాలు వచ్చనిచేలా, కాలువగట్టు, ఎటియొడ్డులు, ఇవ్వన్నీ పాతకునికి నిత్యజీవితంలో సుపరిచితాలే రాబట్టి ఊహ కతీతంగా కాకుండా వాస్తవానికి దగ్గరగా ఉంటాయి. ఇది ఎంకి పాటలలోని ప్రత్యేకత. పల్లీయుల హృదయాలు సుతిమెత్తనివి. వారు అమాయకంగా మాట్లాడతారు. అప్యాయతతో ఆదరించు కొంటారు, అందుకే నాయుడుబావ ఎంకిలో తన అనుబంధాన్ని గూర్చి చెబుతూ.

“ఎంతెవ్వరనిలోక మెప్పుడై న కదిపిత :

మొగు వీడల వైపు వేలుసూపిలతం : ”

అంటాడు. తామిద్దరిది అంతమహత్తరమైన అనుబంధమని నాయుడు బావ ఉద్దేశం అందుకే ఎంకి కూడ....

“ఓతోచె ఉంటాను నాయుడు బావ

ఓమాచె వింటాను నాయుడు బావ :.. అంటుంది

ఈ ఎంకిపాటలలో రాజ ప్రాసాదాలు లేవు. ఉద్యానవనాలు కనిపించవు. రాజసూయవి వంటి కథానాయకుడుగాని ఆతనిని ప్రేమించు ఆతిథి క సుందరిగాని అంతకంటే కనిపించరు. చింద్రోదయ వర్ణనలు, విరహంలో చంద్రుని నిందించటం, తాపంలో ఉద్యానవనాన్ని వీభత్సం చేయడం ఇత్యాదులు ఈ కావ్యాలలో మెక్కురీ లెటు వేసి వెదికినా కనిపించవు. ఎంకినాయుడు బావల ప్రేమ స్వచ్ఛమైనది, స్వచ్ఛందమైనది.

ఎంకినాయుడు బావల వలపుపలించి పెళ్ళిపందిరిగామారింది. తన గుండెకు, గుడిసెకు, తన జీవితానికి, “ జీవన జ్యోతి ” లాటిఎంకి. నాయుడి గృహలక్ష్మి అయినది. ఎంకి యెదురుంటే కోట్లు ఉన్నట్టెనమకున్నాడు. పెళ్ళి అనంతరం వాళ్ళు తిరుపతికి వెళ్ళడం, భద్రాద్రికి వెళ్ళడం జానపదులు భక్తిప్రదాయములు అమటకు విదర్శనము “గోవుమాలచ్చికి కోటిదణ్ణాలు”-గేయంలో

గోవు హైందవ మతధర్మము ప్రకారము ధర్మమునకు ప్రతీక. వారిశృంగారం ధర్మ శృంగారమనుటకు అది మనకు అనవలె. వారి ప్రేమకు తీపి గుర్తుగా పిల్లాడు పుట్టడం వాస్తవమని తీర్థం కెల్లడంచేసారు. ఎంకినే సర్వస్వంగా భావించిన నాయుడు బావపరిమానందంలో ఎంకిని స్వస్థులందరిగా చిత్రించుకున్నాడు. ఇంకొక సమయాన శారదాదేవిని పూజించిన పరమ హంసలా ఎంకిని దేవతగా భావించాడు. ఈసమయం ఆ సమయం అందరందరూ తిన్నంగ వినుసూ పెదిదుకుంటారన్నాడు.

సంసారంలో భార్యభర్తల మధ్య ప్రేమ బంధాలే కాక ఒక్కొక్కప్పుడు కోరికలు చోటు చేసుకుంటాయి అదే ఎంకి నాయుడు మధ్య జరిగింది పరువాలలో పొంగిన వాగు లాంటి ఎంకి తన పట్ల కోరికలతో బుచ్చుకొచ్చే వాడైంది. ఈ అనివార్య శంకల ఎంకినాయుడు బావలా నిడిపోవడం జరిగింది. నాయుడు తోటలో పెరియేటిలో యెంకి బాపాణ్ణీమాడడం తనకుకానరాని ఎంకిని గుర్తుకు తెచ్చుకొని విలపించడం, నిందించడం, “రాదొద్ది నాపక్క రాదొచ్చి యెంకి” అనడం జరిగింది. మరోసారి ఎంకి కోరిక అల్లాడుతూ తనను యెంకి సక్కిమాడినా తన సకిలమైన మనసును అబ్బొక్కవడం కోరిక నాపక్కతిరిగి మాటడవే ఎంకి అనడంలో వియోగి స్థితిలో ప్రణయ తాపాన్ని అనుభవించినట్లు స్పష్టమౌతుంది. పైపైకి ఎంత కోరికగావున్నా అత్యంతానురాగలదే : ఎంకిపడేసిన నాయుడు బావపై నే మనస్సు విల్చి తనూ పెట్టింపుతానని అనుభవించింది. తిరిగిరాని నలువి కోరిక పరితపించిన దమయంతిలా ఎంకి నాయుణ్ణి ‘నన్నిడిసి పెట్టినాడే నారాజు కళ్ళలో సత్తె ముగిసిపోయింది. అంటు తను ఉత్తమశిష్యులనని దోషకారిగా భావించకూడద. చెప్పుకుంటుంది. యెన్నెల్లోగిట్లపైన చెట్లపక్కన తనప్రియడికోరిక విహరించిన యెంకి వియోగి స్థితిలో - ‘అనాటి నావోడే పెందూరుదా అడిగి రాలేదోయి పెందూరుదా’ అంటు కన్నీరు పురి కనికరమంటు కొమ్మవి పెందూరుజ్జీ ప్రార్థిస్తుంది. తనచాపలేని స్థితిలో తన అందాల్ని ద్వేషించుకుంది.

మహాకవులు మహాకావ్యల్లో మహాప్రయత్నం మీద సాదించిన ధ్వనివై భవాన్ని నందూరి వారు ఈ ఎంకి పాటలలో అలవోకగా సాధించారు.

యెంకి జన్మములోన

యెవరమోనంటె :

పిగ్గొచ్చి నవ్వించి

పిలక ....నాయెంకి

ముందు మనకాజల్మ

ముందో రెయంటె :

రెల్లరెల్లదోయింది

పిల్ల ....నాయెంకి : ....

భార్యభర్తల అనుబంధం ఏడు జన్మలవంటారు కాబట్టి యెంకి జన్మలో మనమెవరిమో : అని నాయుడు అనగానే. ఎంకి భార్యభర్తలయే అన్నభావంలో పిగ్గుపడినవ్వించి. ముందు మనకే జన్మపస్తుందోనని తిరిగి నాయుడు అనగానే ఏడుజన్మలు పూర్తయిపోయి ఉంటే వచ్చే జన్మలో ఎవరంటు రప్పా అని అయి రెల్లదోయింది. ఈ సుకాలు ఎన్నాళ్ళో అవి నాయుడిని గానే గుండె బరువెక్కుగా కంట పీరెట్టింది. మామూలు వాక్యాలలా కనిపించే ఈ గేయంలో ధ్వని అంతర్ని గూఢమై ఉంది.

ఎంకి పాటలు ప్రణయ కవిత్వాన్ని ఒక మలుపుతిప్పాయి. అరరువాత ఎంతోమంది ఆభయంలోనే పాటలు పాడి వినిపించారు ఇంకా ఇప్పటికీ వినిపిస్తూనే ఉన్నారు.

ఇటీ కొత్త పాటల విషయాని కొద్దే పాఠ ఎంకి కొత్త ఎంకికి సంబంధమిస్తుంది. కొత్త ఎంకి సంస్కార పంతురాలు భాషలోను భావంలోను పూర్తిగా మారిపోయింది. పాఠశాల ఆవేదనలు, నిరీక్షణలు, కోరికలు, కొత్తపాటలలో లేవు. కొత్త ఎంకి పాటలలో భావంలోని కవిగారు పద్ధతాదే ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది.

మొత్తం మీద ఎంకి పాటలకి అంధ్రవాఙ్మయంలో స్థానం ఉందా : ఉంటే అది ఎలాంటిది : అన్నప్రశ్న చాలా మందికి వేధిస్తుంది. కాళిదాసు చెప్పినట్లు ప్రతివాఙ్మయంలోను ప్రతిభా కర్తిన ప్రతి శాస్త్రానికి స్థానం ఉంటుంది. అనుపమాన మాధురీ ప్రేమ తత్పరతారసాగ్రేసరులను, అంధ్ర కవిత్వలోకమున

సృష్టించిన సుబ్బారావుగారు చిరస్మరణీయులు. వారిభావచిత్రాలు శైలి, శిల్పం నందూరి ప్రతిభను స్ఫురింపజేస్తాయి. నందూరి వారిఎంకిరాయుడులు ఆంధ్రసాహిత్య ప్రియుల హృదయాలలో చిరస్మరినీయులు.

కాదా కిఁ ణ్ కుమార్, ఎమ్ ఎ
పాలలోడు. మండపేట, మండలం
తూర్పు గోదావరి (ఏలూ)

జానపద విజ్ఞానం

డా॥ యం. జయదేవ్

“జానపద విజ్ఞానం” అనే మాటను మనం ఇంగ్లీషులో Folk Lore అనే మాటకు సమానంగా తెలుగులో అయో గిప్తన్నాము. ఇది Folk Lore అనే రెండుపదాల కలంబు పల్ల పట్టి. సమానం ఈ సమానపదాన్ని మొదటకల్పించిన వ్యక్తి J Thoms. ఇతను 1916 ఆగస్టు 22వ తేదిన The Athenaeum అనే పత్రికకు ఉత్తరం రాస్తూ అందులో Popular Antiquities and Popular literature అనే పాటలను బదులుగా Folk Lore అనే సమాసాన్ని వాడవలసిందిగా సూచించాడు. ఆంగ్లదృష్టిలో Folk అంటే అవిద్యావంతులైన రైతులు (unletterd Peasantry), Lore అంటే పజ్ఞానం (Learning Knowledge) కాబట్టి కాష్మీ దృష్టిలో Folk Lore అంటుంటే రైటూరి ప్రజల యొక్క సాంప్రదాయ పజ్ఞానం అని అర్థం.

Folk అంటే జాన పదులని, జన పదాల్లో అంటే పల్లె టూళ్లలో ఉండే వాళ్ళు జానపదులని, అనాగిరిటలు అవిద్యావం తులైన ఈ జానపదులకు సంబంధించినదే. జానపద విజ్ఞాన మనే అభిప్రాయం 18వ శతాబ్దికి చెందిన జానపద విద్వాంసు లది. వీరి దృష్టిలో పట్టణాల్లో నగరాల్లో ఉండే విద్యావంతులు

నాగరికులు జానపదులు కాదు, ఆధునిక జానపద విద్వాంసులు ఈ అభిప్రాయంతో ఏకీభవించడం లేదు. Folk అంటే జాన పదులని, జానపదులంటే పల్లెటూరు వారనే అర్థాన్ని ఉండిఉండ పచ్చు అయితే కేవలం ఆ పల్లెటూరు వారికి సంబంధించినదే జానపద విజ్ఞానం అని అనడం సరియి కాదని ఆధునిక జానపద విద్వాంసుల సిద్ధాంతం. పల్లెటూళ్లన్నీ పట్టణాలుగా మారిపోయి అవిద్యావంతులందరూ విద్యావంతులయితే అనాగిరికులందరూ నాగరికులుగా మారిపోతే జానపద విజ్ఞానం అంతరించి పోతుందా? అంటుంటున్నాము. అంతేగాకుండా పల్లెటూళ్లలో విద్యావంతులు నాగరికులు ఎవరూ వుండరా? ఉంటారు అందుకే పట్టణాలలో విద్యావంతులైన నాగరికుల్లో గూడా జాన విద్య ఉండింది. కాబట్టి మనం పరిశీలించవలసింది జాన పదులని గాదు, జానపద మనస్తత్వాన్ని జానపద మనస్తత్వం జన్మవాళ్లందరూ జానపదులే, పీరియెక్కు జానపద విజ్ఞానాన్ని గూడా పరిశీలించాలనేది ఆధునిక జానపద విద్వాంసుల అభిప్రాయం.

ఇంత విశాలమైన దృష్టిలో Folk lore అనే పదాన్ని Alan Dundes అనే జానపద విద్వాంసుడు ఇలా నిర్వ చించాడు ఇతను The study of Folk lore అనే గ్రంథంలో What is Folk lore అనే ప్రశ్నపేషుకొని దానికి సమాధానం ఇలా చెప్పాడు. “ It is possible, however, to define both Folk and lore in such a way than even the beginner can understand what folk lore is. The term ‘Folk’ can refer to any group of People what so ever who share at least one common faclore. It does not matter what the linking factore is-it could be a a common Occupation, Language, or religion but what is important is that a group formed for whatever reason will have some traditions which it calls its own ” ఏదైన ఒక్కవిషయాన్నైనా భాగంపంచుకుంటున్న ప్రజల గుంపును జానపదులు అనవచ్చు. వీరందరిని అను

జానపదం చేస్తున్న అవిషయం ఏదైనా కావచ్చు. అది సాధారణ మైన వృత్తికావచ్చు. భాషకావచ్చు. లేక మతం కావచ్చు. అయితే ముఖ్యమైనదే మంచి ఏకారణంచేత ప్రజలు గుంపుగా కలిసి ఉంటున్నారో వారందరూ తమవే అని చెప్పుకోదగిన కొన్ని సంప్రదాయాలను కలిగి ఉండాలి." అన్నది ప్రైవిర్యచనం యొక్క భావం.

ఈ నిర్వచనం ప్రకారం మనం జానపద విజ్ఞానాన్ని చాలా కోణాలనుండి పరిశీలించవచ్చు. అధ్యయనం చేయవచ్చు మన దేశంలో ఎన్నో కులాల వారున్నారు. వారికి కుల వృత్తులున్నాయి. అకుల వృత్తులు చేయడానికి ప్రత్యేకమైన పరికరాలున్నాయి. కొన్ని కులాలకు ప్రత్యేకమైన కుల పేర్లు ఉన్నాయి. అకుల దేవతలకు ప్రత్యేకమైన ఆరాధనాద్ధతులు. ఉత్సవాలు జాతరలు ఆచారాలు. వ్యవహారాలు ఉన్నాయి అంతేకాకుండా కొన్ని కులాలకు ప్రత్యేకమయిన ఇంటి పేర్లు. గోత్రాలు ఉన్నాయి. వాటికి ప్రత్యేక చరిత్రలున్నాయి. ఇంకా కొన్ని కులాలకు ప్రత్యేకమైన జానపద రూపకాలున్నాయి. ఇవన్నీ కలిపి అకులం యొక్క జానపద విజ్ఞానం అనిపించుకుంటుంది ఉదాహరణకు బ్రాహ్మణుల జానపద విజ్ఞానం. యాదవుల జానపద విజ్ఞానం. సారీల జానపద విజ్ఞానం, ఎరకల జానపద విజ్ఞానం, యానాదుర జానపద విజ్ఞానం. లంబాడీల జానపద విజ్ఞానం. హరిజనుల జానపద విజ్ఞానం అనే పేర్లతో ఆయా కులాల వారి జానపద విజ్ఞానాన్ని అధ్యయనం చేయవచ్చు. అలాగే బాలల జానపద విజ్ఞానం. విద్యార్థుల జానపద విజ్ఞానం వ్యవసాయదారుల జానపద విజ్ఞానం. క్రామికుల జానపద విజ్ఞానం మొదలైన పేర్లతో సంఘంలోని అనేక వర్గాల వారి జానపద విజ్ఞానాన్ని అధ్యయనం చేయవచ్చు. బాషాపరంగా ఆలోచిస్తే ఆంధ్రీయ జానపద విజ్ఞానం తమిళుల జానపద విజ్ఞానం. మళయాళీల జానపద విజ్ఞానం మొదలైన పేర్లతో వివిధ భాషా వ్యవహారాల జానపద విజ్ఞానాన్ని. మతపరంగా అయితే హిందువుల జానపద విజ్ఞానం. మహమ్మదీయుల జానపద విజ్ఞానం క్రైస్తవుల జానపద విజ్ఞానం. హిందువుల్లో మళ్ళీ శైవుల జానపద విజ్ఞానం. వైష్ణవుల జానపద విజ్ఞానం. మొదలైన పేర్లతో వివిధ మతాల వారి జానపద విజ్ఞానాన్ని అధ్యయనం

చేయవచ్చు. ఈ విధంగా వర్గాలు - వట్టాలు, అవిద్యావంతులు-విద్యావంతులు, అనాగరికులు-నాగరికులు అనేకేదా లేకుండా సంఘంలోని వివిధవర్గాలవారి జానపద విజ్ఞానాన్ని అధ్యయనం చేయవచ్చు.

Folk lore శబ్దం మొదట్లో జానపదుల ఆచారవ్యవహారాలకు మాత్రమే పరిమితమై ఉండేది. అయితే అలెన్ డండెన్ పిలియం బాస్కన్ లాంటి జానపద విద్వాంసులు జానపదులకు సంబంధించిన కళలు, చేతిపనులు, ఎనిమిట్లు, దుస్తులు ఆచార వ్యవహారాలు మూడి విశ్వాసాలు, మంత్రతంత్రాలు, వైద్యం వంటవార్షులు, సంగీతం నృత్యం, ఆటపాటలు, వినోదాలు, పండుగలు, వేషదాషలు, యాసమాటలు మొదలైన అన్ని విషయాలతో పాటు జానపద సాహిత్యాన్ని గూడా కలిపి జానపద విజ్ఞానం యొక్క పరిధిని మహాసాగరిం లాగా విస్తరింపజేసారు జానపద విజ్ఞానం జానపదుల జీవితమంతటా పుస్తరించి ఉండడం చేత Richard M. Dorson లాంటి ఆధునిక జానపద విజ్ఞాన వేత్తలు జానపద విజ్ఞానం అనే మాటకు బదులుగా జానపదజీవితం (Folk life) అనే పదాన్ని ఉపయోగిస్తున్నారు

ఇంత విస్తృతమైన జానపద విజ్ఞానం యొక్క స్వరూప స్వభావాలను అర్థచేసుకోవాలన్నా, అధ్యయనచే చేయాలన్నా ఇందులోని వివిధ అంశాలను సూక్ష్మంగా పరిశీలించి వర్గీకరించాలి. జానపదవిజ్ఞానంలో ప్రధానంగా శబ్దిక జానపదవిజ్ఞానం (Verbal folk lore) శబ్దికేతర జానపద విజ్ఞానం (Non verbal folk lore) అను రెండు ప్రధాన విభాగాలున్నాయి. ఈ రెండు విభాగాలను కలిపి రిచర్డు యం డార్సన్ (Richard M. Dorson) తాను సంపాదించిన Folk lore and folk life అనే వ్యాస సంపుటానికి రాసిన పరిచయంలో నాలుగు విభాగాలుగా ఇలా విభజించాడు.

1. తెలుగు జానపదగేయ సాహిత్యము వుట - 12 లో బిరుదు రాజు రామరాజుగారు చెప్పినదాని ఆధారంగా ఈ విభజన లోని అంశాలను చెప్పాను.

1. Oral Folk Lore మౌఖిక జానపద విజ్ఞానం :-
ముఖం ద్వారా వెలువడే పాట, మాట, పద్య మొదలై నవన్నీ ఈ విభాగం కిందికి వస్తాయి. జానపద గేయాలు, కథాగేయాలు జానపదపురాణాలు, ఐతిహ్యాలు, వచనరూపములో ఉండే కథలు సామెతలు, పొడుపుకథలు, మారుమూలపద్యాలు, మాండలికాలు యానాలు, మడికారాలు, తిట్లు ఒట్లు మొదలై నవన్నీ ఇందులోకి వస్తాయి. ముఖం ద్వారా వెలువడి మాటల రూపంలో ఉండని కూవిరాగాలు, గొణగడాలు, ఆశ్చర్యార్థకాలు, సంబోధనలు, మెచ్చుకోళ్లు, పిలుపులు, మచ్చిక కూళలు అరపులు, కేకలు, నంజులు, కోకాలపాటలు మొదలై నవన్నీ ఇందులో చేరతాయి.

2. Material Culture వస్తుసంస్కృతి లేదా భౌతిక సంస్కృతి :-

భౌతిక జీవితానికి సంబంధించిన అన్ని వస్తువులు ఈ విభాగంలో చేరతాయి. జానపదులు నిత్యజీవితంలో చేసే పనులు వృత్తులు వీటికి సంబంధించిన నేర్పు, కేళలం, వివిధవృత్తుల పరికరాలు వస్తువాహనాలు, దుస్తులు, వేషభూషణాలు అలంకరణలు, ఆహారసామగ్రి, పూజాసామగ్రి కెలావిగ్రహాలు, దారు విగ్రహాలు, తెరపటాలు పచ్చబొట్లు, జలదర, తూవరవేదరాలవేట మొదలై నవన్నీ ఇందులో చేరతాయి.

3. Social folk customs :

జానపద సాంఘిక ఆచారాలు :-

జానపద జీవితానికి సంబంధించిన అన్ని ఆచారాలు ఇందులో చేరతాయి. పుట్టినప్పటినుండి వనిపోయేదాకా ఉండే నమస్త కర్మలకు సంబంధించిన రకరకాల ఆచారాలు, వేడుకలు, వినోదాలు, పండుగలు, పంపాలు, తిరునాళ్లు, ప్రభలు, పిడులు, బోనాలు, వీరాచారాలు, బాలులు, సూతకపుటాచారాలు, మంత్ర తంత్రాలు, యంత్రాలు, మందులు, మాయలు, ప్రయోగాలు, కట్టుబోతు విద్యలు, తాయెత్తులు, పూసకాలు, నమ్మకాలు, శకునాలు, అటలు, నందాలు, పోదీ, కాలజ్ఞానాలు, రకరకాల

వైద్యాలు మొదలై నవన్నీ ఇందులో చేరతాయి.

4. Folk arts :- జానపద కళలు :-

సంగీతం, నృత్యం, అభినయం ఉండే ప్రదర్శన కళలన్నీ ఈ విభాగం కిందికి వస్తాయి జానపదులు వైయక్తిక, బృంద నృత, నృత్యాలు, గాత్ర వాద్య సంగీతాలు, కోలాటం, బుట్ట బొమ్మలాట, కొయ్య బొమ్మలాట, తోలు బొమ్మలాట, గంగీ రెడ్డు లాట, తప్పెటగుళ్లు, సేవగరిడి, వాలకాలు, పగటివేషాలు, పులివేషాలు, బయిలాట, మోడి వక్షగానం, వీధిభాగవతం, గొల్ల భాగవతం, చిందుభాగవతం, కొరవంజి, బొమ్మలాట అర్ధనారీశ్వర వేషాలు, గుర్రపునృత్యాలు మొదలై నవన్నీ ఇందులోకివస్తాయి.

దార్పన్ చేసిన, పైవర్గీకరణ శాస్త్రీయంగా ఉంది. దార్పన్ జానపదుల భాషకు సంబంధించిన శబ్దవ్యుత్పత్తి, మాండలిక భాషలు, యానాలు, తిట్లు ఒట్లు వ్యక్తులపేర్లు, ఊర్ల పేర్లు, దీపే నలు, కాపాలు, ప్రమాణాలు, మొదలై న వాటిని మౌఖిక జాన పద విజ్ఞానంలో చేర్చాడు. వీటిని ప్రత్యేకంగా అధ్యయనం చేయాలి. అందువల్ల పైవాటితో కూడిన జానపదుల భాషను ప్రత్యేకంగా వర్గీకరించాలి.

దార్పన్ జానపద కళలను ప్రత్యేకమైన విభాగంగా చెప్పాడు జానపద కళలు అంటే జానపద రూపకాలు. ఈ జానపద రూప కాలను వేరుగా చెప్పనవసరం లేదు శిష్ట సాహిత్యంలో తూప కాలు ఒక భాగంగా ఉన్నాయి అలాగే జానపద రూపకాలమే గూడా జానపద సాహిత్యంలో భాగంగా కలిపి చెప్పవచ్చు. దార్పన్ చెప్పిన మౌఖిక జానపద విజ్ఞానాన్ని మనం జానపద వాఙ్మయంగా చెప్పవచ్చు. వాగ్రూపంలో ఉన్నదంతా వాఙ్మ యమే. ఇందులో భాషకు సంబంధించిన విషయాలను వేరుగా చెప్పితే మిగిలింది సాహిత్యమే. కాబట్టి దార్పన్ చేసిన జాన పద విజ్ఞాన వర్గీకరణను కొంచెం మార్పుచేసి మనం ఇలా చెప్పవచ్చు.